

AN ROINN OIDEACHAIS AGUS EOLAÍOCHTA
SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2002

365

GRÉIGIS — ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 20 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 2.00 go dtí 4.30

1.

A. Cuir Gaeilge ar:

[50]
(40)

Περσεύς υἱὸς ἦν Διὸς καὶ Δανάης. μετὰ δὲ ἄλλους πόνους πορευόμενος πρὸς Αἰθιοπίαν, ἧς ἐβασίλευσε Κηφεύς, ἤρρε τὴν τούτου θυγατέρα, Ἀνδρομέδαν, δοθεῖσαν βορὰν θαλασσίῳ κήτει. Κασσιόπεια γάρ, ἡ Κηφέως γυνή, Νήρησιν ἤρισε περὶ κάλλους, καὶ πασῶν εἶναι κρείσσων ἠύχησεν· αἱ δ' οὖν Νήρηδες βαρέως ἔφερον, καὶ Ποσειδῶν συνοργισθεὶς κῆτος ἔπεμψεν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν· ἀναγκασθεὶς δ' ὑπὸ τῶν πολιτῶν Κηφεύς προὔθηκεν Ἀνδρομέδαν τῷ κήτει. ταύτην θεασάμενος ὁ Περσεύς, καὶ ἐρασθεὶς, διέφθειρε τὸ κῆτος, καὶ ἔλαβεν Ἀνδρομέδαν γυναῖκα.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas:

(10)

- (i) Ainmnigh páiste eile a raibh Séas mar athair aige agus bean dhaonna mar mháthair.
- (ii) Scríobh go hachomair ar Poisfodón.

2.

A. Cuir Gaeilge ar:

[50]
(40)

Παρὰ τοῖς Φαίαξιν ἦν ἀγὼν γυμνικός, πρῶτον μὲν δρόμον, ἔπειτα δ' ἄλματος, καὶ δισκοβολίας, καὶ πυγμαῆς. ἐρωτῶντος δὲ τινος πότερον Ὀδυσσεὺς ἀθλήσει, ἀπεκρίνατο, Οὐ μέλει μοι ἄθλων, ἐπεὶ τοσαῦτα ἔπαθον· ἀλλὰ τοῦτό μοι μέλει ὅπως οἴκαδε εἰς Ἴθάκην κάτεμι. ἔπειτα ὠνειδίσειν Ὀδυσσεῖ ὁ ἕτερος ὡς ἄθλων ἀνεπιστήμονι. ἀλλ' Ὀδυσσεύς, Ἴνα ἴδῃς, ἔφη, ὡς οὐκ ἄπειρός εἰμι ἄθλων, πειράσομαι καὶ ἐγώ. λαβὼν δὲ δίσκον ἔβαλε· καὶ ὑπερέβαλε τοὺς ἄλλους. εἶτα προὔκαλέσατο ἐκείνους ἢ πύξ ἢ πάλη ἢ δρόμῳ, ἢ καὶ τόξῳ. ἀλλ' ἀνθίστατο οὐδεὶς.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas:

(10)

- (i) Scríobh nóta gairid faoi Odaiséas.
- (ii) Scríobh go hachomair ar chluichí sa tSean-Ghréig.

3. Cuir Gaeilge ar:

[80]

(Fanann a lucht leanúna beagnach go léir dílis dó, fiú go pointe an bháis)

ἔπειτα δὲ ὁ Κῦρος, ὁ βασιλέως ἀδελφός, ἀπέθανεν ἐν τῇ μάχῃ, ἀνὴρ ἀγαθός τε καὶ ἄρχων ἀξιότατος. τῶν δὲ στρατηγῶν Ἑλληνικῶν, οὐδεὶς πρὸς τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην προσῆλθε πλὴν Ὀρόντου, ὃς ἐπεχείρησε ἀπελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. μέγα δὲ τεκμήριον ἐγένετο ὅτι ὁ Κῦρος ἀνὴρ ἄριστος ἦν καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς εὐνοῦς. ἐπεὶ γὰρ ἀπέθανεν ὁ Κῦρος, πάντες οἱ περὶ αὐτὸν φίλοι ἀπέθανον μαχόμενοι ὑπὲρ Κῦρου πλὴν Ἀριαίου. οὗτος δὲ ἐτύγγαεν ὦν ἐπὶ τῷ εὐώνυμῳ, τοῦ ἰππικοῦ ἄρχων. ὡς δὲ ἔμαθεν ὅτι ὁ Κῦρος ἔπεσεν, ἔφυγεν ἔχων τὸ πᾶν στράτευμα.

ἄρχων: rialaím, cuirim faoi smacht. πλὴν: (leis an tuiseal Ginideach): ach amháin. ἐπιχειρέω: déanaim iarracht. ἀπέρχομαι: athraím taobhanna, tréigim. τεκμήριον: comhartha. κρίνω: measaim. πιστός: iontaofa, fírinneach. εὐνοῦς: dea-mhéineach. τὸ εὐώνυμον: an taobh clé.

4. Léigh an sliocht a leanas agus ansin freagair sé cinn ar bith de na ceisteanna a thagann ina dhiaidh:

[80]

(I ndiaidh Chath Salamis cinneann Xérxés go rachaidh sé ar ais chun na hÁise)

μετὰ δὲ τὴν μάχην τὴν πρὸς τῇ Σαλαμῖνι, τῷ δὲ βασιλεῖ οὐκέτι ἀσφαλὲς ἐφαίνετο μένειν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐβούλετο τὸν Ξέρξην οἴκαδε κατάγειν τὸν στρατόν, αὐθις τὸν δοῦλον ἐπεμψεν, ἐπιστολὴν φέροντα, ἐν ᾗ ἔγραψε: “δεῖ εὐθύς, ὦ βασιλεῦ, ἀποχωρεῖν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἵνα μὴ πρότερον λυθῇ ἢ ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ γέφυρα.” ἅμα δὲ ὁ Μαρδόnius, ὃς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ στρατῷ ἦν, “δεῖ σέ, ὦ βασιλεῦ”, ἔφη, “ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκφυγεῖν εὐθύς. ἔπραξας γὰρ πάντα ἃ ἐβούλον πράττειν.” ἔδοξεν οὖν τῷ βασιλεῖ ἀποχωρεῖν. χειμῶν δὲ τις διέφθειρε τὴν γέφυραν. ἐν δὲ ναυσὶ ἔτι ἐξῆν διαβαίνειν πρὸς τὴν Ἀσίαν.

ἀσφαλής: sábháilte. κατάγω: treoraím ar ais. ἵνα μὴ: ar eagla. λυθῇ: scriosfaí (é/í). ἡ γέφυρα: an droichead. ἐξῆν: b’fhéidir é.

- Cad a bhí contúirteach, dar le Xérxés?
- Conas a chuir Téimistocléas teachtaireacht chuig Xérxés?
- Cén chontúirt ar thug Téimistocléas fógra do Xérxés faoi?
- Cén fáth ar cheap Mardonius gur cheart do Xérxés dul abhaile ansin?
- Cad a tharla don droichead?
- Tabhair an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de na hainmfhocail seo: βασιλεύς agus χειμῶν.
- Tabhair an Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Éigríochta de πέμπω agus φεύγω.
- Tá na hainmneacha *Filip* agus *Dorothea* bunaithe ar fhocail Ghréigise. Mínigh an chiall a bhaineann leis na hainmneacha sin agus tú ag baint úsáide as an eolas atá agat ar Ghréigis.

5. Cuir Gréigis ar:

[80]

- D’fhág Héilin, an bhean ab áille, a fear céile agus theith sí go dtí an Traí. (16)
- A ógánaigh, cén fáth a ndeireann tú go bhfuil tú níos críonna ná d’athair? (16)
- Tá sé riachtanach anois do Odaiséas an discus a chaitheamh amach as an bpaírc. (16)
- Is sclábhaithe iad an triúr deartháireacha a chonaic tú in áit an mhargaidh. (16)
- Nuair a thit Filip ar an talamh thug a chairde abhaile é. (16)

6. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: [30]

(a) Scríobh cuntas ar Chath Mharatóin (Marathon). Ba cheart go mbeadh san áireamh i do fhreagra:

an dáta, na daoine a ghlac páirt, na ceannairí, na taicticí, an toradh.

(b) Scríobh go hachomair ar aon *dá cheann* díobh seo a leanas:–

an tÉirí Amach Iónach; an feachtas chun na hÉigipte; Címon; an phlá san Aithin.

7. Freagair ceann *amháin* de na ceisteanna seo a leanas: [30]

(a) Ainmnigh na laochra a rinne na gníomhartha seo:–

a mharaigh an Mionatár; a mharaigh Eachtar, mac Priam; a mharaigh a mháthair féin, Clytemnestra; a ghoid tine ó neamh.

Scríobh alt faoi *aon cheann* ar bith de na laochra atá ainmnithe agat.

(b) Scríobh ar ról na sclábhaithe (fir agus mná) sa tSean-Ghréig.